

Sygn. akt IV C 163/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie IV Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR (del.) Karol Smaga

Protokolant: sekretarz sądowy Marzena Grajek

po rozpoznaniu w dniu 6 maja 2016 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedziba we W. oraz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W.

przeciwko Samodzielnemu Publicznemu (...) Szpitalowi (...) w W.

o zapłatę

I. zasądza od (...) Szpitala (...) w W. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedziba we W. oraz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W. kwotę 259.781,93 złotych (dwieście pięćdziesiąt dziewięć tysięcy siedemset osiemdziesiąt jeden złotych dziewięćdziesiąt trzy grosze) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od następujących kwot:

- a) 67,81 złotych od dnia 12-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- b) 4 082,40 złotych od dnia 12-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- c) 802,39 złotych od dnia 12-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- d) 10.598,40 złotych od dnia 15-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- e) 793,80 złotych od dnia 15-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- f) 28.096,42 złotych od dnia 15-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- g) 1.587,60 złotych od dnia 15-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- h) 21.072,31 złotych od dnia 15-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- i) 0,60 złotych od dnia 15-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- j) 454,08 złotych od dnia 15-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- k) 19.591,20 złotych od dnia 16-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- l) 1.146,00 złotych od dnia 16-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- m) 28.096,42 złotych od dnia 19-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- n) 413,60 złotych od dnia 22-09-2015 roku do dnia zapłaty;

- o) 28.096,42 złotych od dnia 22-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- p) 693,62 złotych od dnia 22-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- q) 135,62 złotych od dnia 24-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- r) 21.072,31 złotych od dnia 26-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- s) 28.096,42 złotych od dnia 29-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- t) 7.948,80 złotych od dnia 30-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- u) 21.072,31 złotych od dnia 30-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- v) 7.948,80 złotych od dnia 30-09-2015 roku do dnia zapłaty;
- w) 6.940,00 złotych od dnia 03-10-2015 roku do dnia zapłaty;
- x) 674,80 złotych od dnia 06-10-2015 roku do dnia zapłaty;
- y) 5.299,20 złotych od dnia 06-10-2015 roku do dnia zapłaty;
- z) 9.795,60 złotych od dnia 07-10-2015 roku do dnia zapłaty;
- aa) 5. 205,00 złotych od dnia 09-10-2015 roku do dnia zapłaty;

II. zasądza od (...) Szpitala (...) w W. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą we W. oraz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W. kwoty po 10.112 (dziesięć tysięcy sto dwanaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt IV C 163/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 grudnia 2015 roku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą we W. (dalej: A.) i (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością we W. (dalej: N.) – reprezentowane przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego W. W. (pełnomocnictwa - k. 7-8), wniosły o zasądzenie od pozwanego (...) Szpitala (...) w W. na ich rzecz kwoty 259.781,93 złotych wraz z ustawowymi odsetkami oraz o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 30 grudnia 2015 roku referendarz sądowy w Sądzie Okręgowym w Warszawie nakazał pozwanemu, aby zapłacił na rzecz powodów kwotę 259.781,93 złotych wraz z ustawowymi odsetkami oraz kwotę 10.481,50 złotych tytułem kosztów procesu albo wniósł w terminie dwóch tygodni sprzeciw.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty (...) Szpitala (...) w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 28 marca 2014 roku A. (lider konsorcjum) zawarła z N. (uczestnik konsorcjum) umowę konsorcjum celem przystąpienia do nieograniczonego przetargu – znak przetargu (...) ogłoszonego przez (...) Szpitala (...) w W.. Pełnomocnikiem konsorcjum ustanowiono A.. Lider konsorcjum miał reprezentować strony umowy przed zamawiającym, podpisywać dokumenty w imieniu i za zgodą uczestnika konsorcjum, wnieść wadium. Nadto lider był zobowiązany do należytego wykonania umowy z zamawiającym w zakresie przyjmowania i realizacji zamówień na dostawę towarów. Uczestnik konsorcjum zobowiązany był do przyjmowania i księgowania płatności, prowadzenia monitoringu zadłużenia oraz windykacji należności. Umowa weszła w życie w chwili jej podpisania i miała

obowiązywać do całkowitego zakończenia wszelkich spraw związanych z realizacją jej celów (umowa konsorcjum – k. 171).

W/w konsorcjum zawarło w dniu 14 maja 2014 roku z Samodzielnym Publicznym (...) Szpitalem (...) w W. umowę numer (...); przedmiot umowy stanowiła sprzedaż produktów leczniczych; umowa została zawarta na okres 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy; towar miał być dostarczany sukcesywnie, częściami; zapłata należności miała następować w terminie 30 dni od złożenia faktury VAT na konto wykonawcy wskazane na fakturze (umowa – k. 75-79).

W dniu 2 lipca 2014 roku A. (lider konsorcjum) zawarła z N. (uczestnik konsorcjum) umowę konsorcjum celem przystąpienia do nieograniczonego przetargu – znak przetargu (...) ogłoszonego przez (...) Szpitala (...) w W.. Pełnomocnikiem konsorcjum ustanowiono A.. Lider konsorcjum miał reprezentować strony umowy przed zamawiającym, podpisywać dokumenty w imieniu i za zgodą uczestnika konsorcjum, wnieść wadium. Nadto lider był zobowiązany do należytego wykonania umowy z zamawiającym w zakresie przyjmowania i realizacji zamówień na dostawę towarów. Uczestnik konsorcjum zobowiązany był do przyjmowania i księgowania płatności, prowadzenia monitoringu zadłużenia oraz windykacji należności. Umowa weszła w życie w chwili jej podpisania i miała obowiązywać do całkowitego zakończenia wszelkich spraw związanych z realizacją jej celów (umowa konsorcjum – k. 170).

W/w konsorcjum zawarło z Samodzielnym Publicznym (...) Szpitalem (...) w W.:

1) w dniu 12 sierpnia 2014 roku umowę numer (...); przedmiot umowy stanowiła sprzedaż produktów leczniczych; umowa została zawarta na okres 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy; towar miał być dostarczany sukcesywnie, częściami; zapłata należności miała następować w terminie 60 dni od złożenia faktury VAT na konto wykonawcy wskazane na fakturze (umowa – k. 24-29),

2) w dniu 12 sierpnia 2014 roku umowę numer (...); przedmiot umowy stanowiła sprzedaż produktów leczniczych; umowa została zawarta na okres 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy; towar miał być dostarczany sukcesywnie, częściami; zapłata należności miała następować w terminie 30 dni od złożenia faktury VAT na konto wykonawcy wskazane na fakturze (umowa – k. 17-23),

W dniu 18 sierpnia 2014 roku A. (lider konsorcjum) zawarła z N. (uczestnik konsorcjum) umowę konsorcjum celem przystąpienia do nieograniczonego przetargu – znak przetargu (...) ogłoszonego przez (...) Szpitala (...) w W.. Pełnomocnikiem konsorcjum ustanowiono A.. Lider konsorcjum miał reprezentować strony umowy przed zamawiającym, podpisywać dokumenty w imieniu i za zgodą uczestnika konsorcjum, wnieść wadium. Nadto lider był zobowiązany do należytego wykonania umowy z zamawiającym w zakresie przyjmowania i realizacji zamówień na dostawę towarów. Uczestnik konsorcjum zobowiązany był do przyjmowania i księgowania płatności, prowadzenia monitoringu zadłużenia oraz windykacji należności. Umowa weszła w życie w chwili jej podpisania i miała obowiązywać do całkowitego zakończenia wszelkich spraw związanych z realizacją jej celów (umowa konsorcjum – k. 169).

W/w konsorcjum zawarło w dniu 30 września 2014 roku z Samodzielnym Publicznym (...) Szpitalem (...) w W. umowę numer (...); przedmiot umowy stanowiła sprzedaż produktów leczniczych; umowa została zawarta na okres 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy; towar miał być dostarczany sukcesywnie, częściami; zapłata należności miała następować w terminie 30 dni od złożenia faktury VAT na konto wykonawcy wskazane na fakturze (umowa – k. 30-35).

Konsorcjum (...) zawarło z Samodzielnym Publicznym (...) Szpitalem (...) w W. także umowy:

1) w dniu 18 czerwca 2014 roku numer (...); przedmiot umowy stanowiła sprzedaż produktów leczniczych; umowa została zawarta na okres 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy; towar miał być dostarczany sukcesywnie, częściami; zapłata należności miała następować w terminie 30 dni od złożenia faktury VAT na konto wykonawcy wskazane na fakturze (umowa – k. 80-86),

2) w dniu 26 czerwca 2014 roku numer (...); przedmiot umowy stanowiła sprzedaż produktów leczniczych; umowa została zawarta na okres 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy; towar miał być dostarczany sukcesywnie, częściami; zapłata należności miała następować w terminie 30 dni od złożenia faktury VAT na konto wykonawcy wskazane na fakturze (umowa – k. 87-92),

3) w dniu 17 listopada 2014 roku numer (...); przedmiot umowy stanowiła sprzedaż produktów leczniczych; umowa została zawarta na okres 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy; towar miał być dostarczany sukcesywnie, częściami; zapłata należności miała następować w terminie 60 dni od złożenia faktury VAT na konto wykonawcy wskazane na fakturze (umowa – k. 42-47),

4) w dniu 17 grudnia 2014 roku numer (...); przedmiot umowy stanowiła sprzedaż produktów leczniczych; umowa została zawarta na okres 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy; towar miał być dostarczany sukcesywnie, częściami; zapłata należności miała następować w terminie 60 dni od złożenia faktury VAT na konto wykonawcy wskazane na fakturze (umowa – k. 56-61),

5) w dniu 9 lutego 2015 roku numer (...); przedmiot umowy stanowiła sprzedaż produktów leczniczych; umowa została zawarta na okres 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy; towar miał być dostarczany sukcesywnie, częściami; zapłata należności miała następować w terminie 60 dni od złożenia faktury VAT na konto wykonawcy wskazane na fakturze (umowa – k. 69-74),

6) w dniu 6 marca 2015 roku numer (...); przedmiot umowy stanowiła sprzedaż produktów leczniczych; umowa została zawarta na okres 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy; towar miał być dostarczany sukcesywnie, częściami; zapłata należności miała następować w terminie 60 dni od złożenia faktury VAT na konto wykonawcy wskazane na fakturze (umowa – k. 48-55),

7) w dniu 19 czerwca 2015 roku numer (...); przedmiot umowy stanowiła sprzedaż produktów leczniczych; umowa została zawarta na okres 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy; towar miał być dostarczany sukcesywnie, częściami; zapłata należności miała następować w terminie 60 dni od złożenia faktury VAT na konto wykonawcy wskazane na fakturze (umowa – k. 36-41),

8) w dniu 28 lipca 2015 roku numer (...); przedmiot umowy stanowiła sprzedaż produktów leczniczych; umowa została zawarta na okres 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy; towar miał być dostarczany sukcesywnie, częściami; zapłata należności miała następować w terminie 60 dni od złożenia faktury VAT na konto wykonawcy wskazane na fakturze (umowa – k. 62-68),

Wszystkie wyżej wskazane umowy sprzedaży produktów leczniczych zostały zawarte w wyniku przeprowadzenie postępowania przetargowego w oparciu o przepisy Prawa zamówień publicznych. We wszystkich postępowaniach obok konsorcjum (...) uczestniczyły inne podmioty, także nie będące konsorcjami. Do swoich ofert konsorcjum dołączało umowę konsorcjum (bezsporne).

Konsorcjum (...) wywiązało się z dostawy zamówionych towarów, dostarczając je Samodzielnemu Publicznemu (...) Szpitalowi (...) w W. w terminie (bezsporne).

Z tego tytułu wystawione zostały następujące faktury VAT:

(...)	z dnia	2015-08-12	na kwotę	67,81 zł
(...)	z dnia	2015-08-12	na kwotę	4.082,40 zł

(...)	z dnia	2015-08-12	na kwotę	802,39 zł
(...)	z dnia	2015-07-14	na kwotę	10.598,40 zł
(...)	z dnia	2015-07-14	na kwotę	793,80 zł
(...)	z dnia	2015-07-14	na kwotę	28.096,42 zł
(...)	z dnia	2015-07-16	na kwotę	1.587,60 zł
(...)	z dnia	2015-07-16	na kwotę	21.072,31 zł
(...)	z dnia	2015-08-12	na kwotę	1.145,40 zł
(...)	z dnia	2015-08-14	na kwotę	454,08 zł
(...)	z dnia	2015-07-17	na kwotę	19.591,20 zł
(...)	z dnia	2015-09-15	na kwotę	1.146 zł
(...)	z dnia	2015-07-20	na kwotę	28.096,42 zł
(...)	z dnia	2015-07-22	na kwotę	413,60 zł
(...)	z dnia	2015-07-22	na kwotę	28.096,42 zł
(...)	z dnia	2015-08-21	na kwotę	693,62 zł
(...)	z dnia	2015-08-24	na kwotę	135,62 zł
(...)	z dnia	2015-07-27	na kwotę	21.072,31 zł
(...)	z dnia	2015-07-29	na kwotę	28.096,42 zł
(...)	z dnia	2015-07-31	na kwotę	7.948,80 zł
(...)	z dnia	2015-07-31	na kwotę	21.072,31 zł
(...)	z dnia	2015-07-31	na kwotę	7.948,80 zł

(...)	z dnia	2015-09-02	na kwotę	6.940 zł
(...)	z dnia	2015-08-04	na kwotę	674,80 zł
(...)	z dnia	2015-08-05	na kwotę	5.299,20 zł
(...)	z dnia	2015-09-08	na kwotę	5.205 zł

(...) Szpitala (...) w W. nie zapłacił w/w należności (bezsporne).

Pismem z dnia 27 października 2015 roku A. i N., działając przez pełnomocnika, wezwały (...) Szpitala (...) w W. do zapłaty kwoty 556.561,57 złotych do 2 listopada 2015 roku (pismo – k. 120-121).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w aktach niniejszej sprawy, a w szczególności na podstawie dokumentów wskazanych we wcześniejszej części uzasadnienia.

Sąd dał wiarę załączonym do akt sprawy dokumentom, gdyż ich prawdziwość i wiarygodność w świetle wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego nie nasuwa żadnych wątpliwości i nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Sąd oddalił wnioski pozwanego zgłoszone w sprzeciwie od nakazu zapłaty, albowiem okoliczności, na jakie miały być przeprowadzone nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie, o czym w dalszej części uzasadnienia. Nadto strona powodowa zaprzeczyła, aby pomiędzy powodami dokonywane były jakiegokolwiek płatności w związku z przedmiotowymi umowami.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Bezsporne w sprawie pozostawało: zawarcie umów konsorcjum, zawarcie umów sprzedaży, dostarczenie i odbiór zamówionego towaru, wysokość należności z tego tytułu wynikającej, termin wymagalności tejże należności i wysokość należności ubocznych.

W pierwszym rzędzie odnieść się należy do zarzutu pozwanego, iż przedmiotowe umowy sprzedaży zostały zawarte tylko przez A.. Zarzut ten nie jest zasadny. Z treści umów jednoznacznie wynika, iż stroną sprzedającą stanowią spółki (...), działające w ramach konsorcjum. Skoro umowy zostały zawarte z w/w podmiotami, działającymi jako konsorcjum to oznacza, że do przetargu przystąpiły również obydwie spółki działające w ramach konsorcjum, złożyły wymagane przez pozwanego dokumenty, w tym umowy konsorcjum i pełnomocnictwa. Na etapie postępowania przetargowego pozwany nie kwestionował faktu złożenia oferty przez powodowe spółki, działające w ramach konsorcjum i stwierdził, że właśnie one przetarg wygrały. Faktem jest, że pod umowami sprzedaży znajduje się jedynie podpis prokurenta samoistnego B. S. bądź pełnomocnika M. B.. Nie oznacza to jednak, że umowa została zawarta tylko przez ten podmiot. Jak wynika z §§ 2 umów konsorcjum pełnomocnikiem konsorcjum ustalono lidera konsorcjum, czyli A.. Z kolei z §§ 3 pkt b) umów konsorcjum wynikało, że lider konsorcjum jest upoważniony do podpisania umowy o realizację zamówienia publicznego, czyli przedmiotowych umów sprzedaży.

Wobec powyższego nie ulega wątpliwości, że umowy sprzedaży zostały zawarte przez spółki (...) działające jako konsorcjum.

Pozwany podnosił także, że umowy konsorcjum zawarte pomiędzy A. i N. są nieważne, gdyż naruszają ustawowy zakaz wyrażony w art. 54 ust. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej oraz że powód w zakresie żądania pozwu został zaspokojony przez podmiot trzeci – N. w trybie art. 356 § 2 kc.

Przed przystąpieniem do rozważenia podniesionych przez pozwanego zarzutów, poczynić należy kilka uwag odnośnie do legitymacji czynnej procesowej, tj. czy członkowie konsorcjum są współuczestnikami koniecznymi. Podnieść należy, że w konsorcjum zewnętrznym (jawnym), będącym organizacją współdziałania widoczną dla osób trzecich (z takim mamy do czynienia w niniejszym wypadku), uczestnicy konsorcjum mogą, lecz nie muszą występować wobec osób trzecich we wspólnym imieniu. Z istnienia umowy konsorcjum nie musi wynikać współuczestnictwo konieczne po stronie powodowej, ponieważ nie można stawiać znaku równości pomiędzy spółką cywilną zawiązaną na mocy art. 860 kc, a konsorcjum (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2014 r., V CSK 177/14). Sąd ten wskazał jednoznacznie, że to postanowienia umowy nienazwanej zawiązującej konsorcjum rozstrzygają w przedmiocie istnienia współuczestnictwa jego uczestników, dochodzących od zamawiającego.

Odnosząc powyższe do niniejszej sprawy wskazać trzeba, że strony umów konsorcjum nie określiły sposobu podziału należnego wynagrodzenia za dostarczone towary, jednocześnie ustaliły, że umowy konsorcjum obowiązują do całkowitego zakończenia spraw związanych z realizacją celów, w tym rozliczenia wszystkich dostaw. Skoro umowy sprzedaży nie zostały rozliczone umowy konsorcjum nadal obowiązują. W związku z powyższym stwierdzić należy, że świadczenie należne za sprzedane i dostarczone pozwanemu towary należą się powodowi niepodzielnie, zachodzi zatem po ich stronie współuczestnictwo konieczne, uzasadniające zasądzenie dochodzonej pozwem kwoty łącznie na rzecz obu powodów.

Przechodząc do rozważenia zarzutu pozwanego dotyczącego nieważności przystąpienia N. do konsorcjum, przywołać należy przepis art. 54 ust. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (tekst jednolity Dz.U. z 2013 roku, poz. 217). Zgodnie z jego treścią czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej może nastąpić po wyrażeniu zgody przez podmiot tworzący. Podmiot tworzący wydaje zgodę albo odmawia jej wydania, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia ciągłości udzielania świadczeń zdrowotnych oraz w oparciu o analizę sytuacji finansowej i wynik finansowy samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej za rok poprzedni. Zgodę wydaje się po zasięgnięciu opinii kierownika samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej. Czynność prawna dokonana bez takiej zgody jest nieważna (art. 54 ust. 6 powołanej ustawy).

W Kodeksie cywilnym ustawodawca przewidział dwie instytucje prowadzące do zmiany wierzyciela. Pierwsza to przelew wierzytelności, natomiast druga to tzw. subrogacja ustawowa, czyli wstąpienie osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela.

Zgodnie z art. 509 § 1 kc wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. W myśl zaś § 2 niniejszego artykułu wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki.

Zgodnie zaś z art. 518 kc osoba trzecia, która spłaca wierzyciela, nabywa spłaconą wierzytelność do wysokości dokonanej zapłaty, jeżeli płaci cudzy dług, za który jest odpowiedzialna osobiście albo pewnymi przedmiotami majątkowymi, jeżeli przysługuje jej prawo, przed którym spłacona wierzytelność ma pierwszeństwo zaspokojenia, jeżeli działa za zgodą dłużnika w celu wstąpienia w prawa wierzyciela; zgoda dłużnika powinna być pod nieważnością wyrażona na piśmie, jeżeli to przewidują przepisy szczególne.

W ocenie Sądu zawarcie pomiędzy powodami umów konsorcjum nie stanowiło – wbrew stanowisku pozwanego – działania zmierzającego do obrotu wierzytelnościami. W związku z tym umowy te były ważne. Powyższe stanowisko wynika z istoty instytucji konsorcjum i analizy postanowień przedmiotowej umowy konsorcjum.

Przez umowę konsorcjalną należy rozumieć umowę pomiędzy przedsiębiorcami, w której zobowiązują się oni do wspólnego działania celem urzeczywistnienia określonego przedsięwzięcia gospodarczego, na zasadzie wspólnego odnoszenia korzyści i wspólnego ponoszenia ryzyka. Umowa konsorcjalna wyróżnia się tym, iż jej przedmiotem jest konkretne przedsięwzięcie gospodarcze. Współpraca uczestników konsorcjum nie ma więc stałego charakteru, aczkolwiek może czasem trwać bardzo długo. Zwykle motywem utworzenia konsorcjum jest duży rozmiar i wysokie koszty przedsięwzięcia gospodarczego, nie oznacza to jednak warunku, aby żadna ze stron konsorcjum nie była w stanie samodzielnie zrealizować danego przedsięwzięcia. Istotnie, bywa tak niejednokrotnie, czasem jednak wystarczającym motywem utworzenia konsorcjum jest chęć rozłożenia ryzyka związanego z danym przedsięwzięciem gospodarczym. Podstawową zasadą konsorcjum jest wspólne ponoszenie ryzyka związanego ze wspólnym przedsięwzięciem. Oznacza to z jednej strony udział w wygoszodarowanych zyskach, z drugiej – wspólne pokrywanie kosztów i ewentualnie strat. (Stanisław Włodyka, System Prawa Handlowego tom 5, Prawo umów handlowych, C.H. Beck 2014).

Istotna grupa postanowień umowy konsorcjalnej dotyczy sposobu koordynowania wspólnych działań konsorcjantów. Charakterystyczna jest funkcja tzw. lidera (koordynatora) konsorcjum. Powierza się ją jednemu z konsorcjantów. Typowe kompetencje lidera konsorcjum obejmują:

1. czynności przygotowawcze związane z powstaniem konsorcjum oraz przygotowaniem wspólnego przedsięwzięcia;
2. obsługę czynności związanych z funkcjonowaniem konsorcjum jako całości
3. bieżącą koordynację działań poszczególnych konsorcjantów przy realizacji wspólnego przedsięwzięcia;
4. reprezentację konsorcjum w jego stosunkach zewnętrznych (Stanisław Włodyka, System Prawa Handlowego tom 5, Prawo umów handlowych, C.H. Beck 2014).

Podnieść należy, że konsorcjum jest także ważną instytucją prawa zamówień publicznych. W takim przypadku działa ono jako spółka o charakterze zewnętrznym. Zgodnie z art. 23 ust. 2 Prawa zamówień publicznych wykonawcy wspólnie ubiegający się o udzielenie zamówienia zobowiązani są do udzielenia pełnomocnictwa jednemu z nich w celu reprezentowania uczestników konsorcjum wobec zamawiającego. Obowiązek wspólnego działania w stosunku zewnętrznym dotyczy wyłącznie działania wobec zamawiającego. Wobec innych podmiotów konsorcjanci mogą działać wyłącznie we własnym imieniu. Konsorcjanci ponoszą także solidarną odpowiedzialność za wykonanie umowy i wniesienie zabezpieczenia należytego wykonania umowy (art. 141 Prawa zamówień publicznych).

Odnosząc powyższe do realiów niniejszej sprawy nie ulega wątpliwości, że umowy zawarte pomiędzy A. a N. są umowami konsorcjum, zawartymi w celu przystąpienia do postępowania przetargowego prowadzonego w oparciu o przepisy Prawa zamówień publicznych. Umowy te zostały zawarte celem realizacji wspólnego przedsięwzięcia, z podziałem określonych obowiązków pomiędzy członków konsorcjum, z ustanowieniem lidera konsorcjum, któremu powierzone zostały obowiązki, jak te wskazane wyżej (§ 3 umów).

Takiego charakteru umów nie wyklucza takie ukształtowanie przez strony stosunku prawnego, że tylko jedna strona obowiązana była realizować dostawę leków i produktów leczniczych, a druga miała przyjmować i księgować płatności, prowadzić monitoring zadłużenia oraz windykację należności. Pozwany podnosił, że A. była w stanie samodzielnie wykonać zamówienie. Okoliczność ta nie wyklucza charakteru zawartej umowy jako konsorcjum. Jak wynika z wcześniej przytoczonego poglądu S. W., który wskazał, że utworzenie konsorcjum nie zależy od warunku, aby żadna ze stron konsorcjum nie była w stanie samodzielnie zrealizować danego przedsięwzięcia. Wbrew stanowisku pozwanego udział N. w konsorcjum nie jest pozorny, albowiem odciążenie drugiego członka konsorcjum od czynności związanych z obsługą wierzytelności, w tym windykacją, pozwalało poczynić oszczędności, z których mogła być finansowana działalność polegająca na sprzedaży produktów leczniczych. Okolicznością powszechnie znaną jest trudna sytuacja szpitala i zaleganie przez nich z zapłatą należności za dostarczone towary, czy wykonane usługi, czego konsekwencją jest prowadzenie działalności, która należała do kompetencji członka konsorcjum.

Nadto zwrócić należy, iż przepisy Prawa zamówień publicznych wymagają, aby podmioty przystępujące do przetargu spełniały określone wymogi, w tym finansowe. Zgodnie z przepisem art. 22 ust.1 Prawa zamówień publicznych o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wykonawcy, którzy spełniają warunki, dotyczące:

1. posiadania uprawnień do wykonywania określonej działalności lub czynności, jeżeli przepisy prawa nakładają obowiązek ich posiadania;
2. posiadania wiedzy i doświadczenia;
3. dysponowania odpowiednim potencjałem technicznym oraz osobami zdolnymi do wykonania zamówienia;
4. sytuacji ekonomicznej i finansowej.

Przy wspólnym ubieganiu się o udzielenie zamówienia poza warunkiem określonym w art. 22 ust. 1 pkt 1 pzp (który winien być spełniony przez tych wykonawców, którzy faktycznie będą wykonywać zamówienie), pozostałe w/w warunki wykonawcy wspólnie ubiegający się o udzielenie zamówienia mogą spełniać łącznie. Możliwa jest zatem sytuacja, gdy udział jednego z członków konsorcjum wynikał będzie z potrzeby spełnienia warunku sytuacji ekonomicznej i finansowej niezbędnej dla wykonania zamówienia, a nie z posiadania osób zdolnych do wykonania zamówienia.

Żadne z postanowień umów konsorcjum nie prowadziło do skutku w postaci zmiany wierzyciela, albowiem już od samego początku, zawarcia umów sprzedaży w wyniku przeprowadzenia postępowania przetargowego, pozycja obydwu członków konsorcjum była jednakowa, tzn. z chwilą spełnienia zamówienia, obydwa podmioty stawały się wierzycielami zamawiającego.

Jak wcześniej była mowa art. 23 Prawa zamówień publicznych dopuszcza możliwość wspólnego ubiegania się przez wykonawców o udzielenie zamówienia. W przypadku, gdy dochodzi do wspólnego udziału wykonawców w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego i do wspólnego zawarcia przez nich umowy, przyjmuje się, że nie pojedynczy wspólnicy, a wszyscy wykonawcy wspólnie ubiegający się o udzielenie zamówienia, tworzący konsorcjum, stanowią łącznie podmiot praw i obowiązków (art. 2 ust. 1 pkt 2 Prawa zamówień publicznych).

Stąd uznać należy, że nie doszło do zmiany wierzyciela, a tym samym do naruszenia art. 54 ust. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej.

Zawarte pomiędzy powodami umowy konsorcjum nie są pozorne, ani sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i art. 353¹ kc (przekroczeniu zasady swobody umów). Brak jest podstaw do uznania, by zawarcie przez powodów umów konsorcjum stanowiło czynność pozorną, skoro umowy te były przez obie strony wykonywane, tj. spółka (...), wykonywała czynności związane z dochodzeniem należności (kierowała do pozwanego wezwania do zapłaty), zaś spółka (...) wykonała dostawy produktów leczniczych do pozwanego. Skoro umowy konsorcjum były wykonywane nie mogą być pozorne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., II PK 170/11).

Zgodnie z przepisem art. 58 § 1 kc czynnościami zmierzającymi do obejścia ustawy są czynności, których treść nie zawiera elementów zabronionych przez prawo, lecz która służy realizacji celu zabronionego przez prawo. Celem, z powodu którego czynność prawna może być uznana za nieważną jest taki skutek, który nie mieści się w jej treści i nie jest jej typowym celem, ale który czynność ta pozwala osiągnąć. Taki cel powinien być nie tylko wiadomy stronom czynności, ale także objęty ich zamiarem (albo przynajmniej jednej z nich, gdy chodzi o cel skierowany w stosunku do drugiej strony umowy), a czynność jest podejmowana tylko dla jego osiągnięcia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2013 r., II CSK 557/12). Zawarcie umów konsorcjum w żaden sposób nie miało na celu zmiany wierzyciela, tj. przeniesienia wierzytelności A. na N., jako na osobę trzecią – wręcz przeciwnie na ich podstawie powodowe spółki miały stać się współwierzycielami – co wynika z istoty umowy konsorcjum, w której nie uregulowane sposobu podziału należnego konsorcjum świadczenia. Podzielić w tym zakresie należy stanowisko zaprezentowane przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie o podobnym stanie faktycznym. Sąd ten podniósł, że zakres działań,

jakie podejmować miał każdy z członków konsorcjum celem realizacji wspólnego zamierzenia w postaci wykonania zamówienia, pozostawiony był ich własnym ustaleniom i nie sposób dopatrzeć się naruszenia prawa w tym, że faktyczne czynności wykonawcze zobowiązany był wykonywać jeden członek konsorcjum, inny zaś obowiązany był zapewnić finansowanie w trakcie realizacji zamówienia, w sytuacji, gdy z pewnością graniczyło, że zamawiający opóźniał się będzie z uiszczeniem wynagrodzenia (uzasadnienie wyroku 17 lutego 2015 r., VI ACa 511/14). Aktualność zachowują również poczynione we wcześniejszej części uzasadnienia rozważenia co do istoty instytucji konsorcjum, jak też wymogów stawianych przez przepisy prawa zamówień publicznych.

Przystąpienie przez powódkę do umowy konsorcjum nie jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Zgodnie z art. 58 § 2 kc nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego. W ocenie Sądu nie można mówić, że strony zawierając umowy konsorcjum umowę konsorcjum naruszyły zasady współzycia społecznego, czy też same umowy sprzeczne byłyby z tymi zasadami. Obydwie strony skorzystały z możliwości zawiązania konsorcjum celem sprzedaży i dostarczenia pozwanemu leków i produktów leczniczych, bez których pozwany nie mógłby prowadzić działalności leczniczej. Określony w umowie konsorcjum sposób podziału obowiązków, zapewniał prawidłowe i terminowe realizowanie zamówienia. Nie można było wykluczyć zaistnienia sytuacji, że sam podmiot handlujący lekami nie byłby w stanie zrealizować umowy bez wsparcia podmiotu drugiego. Wskutek zawarcia umowy konsorcjum powstała dla pozwanego korzystniejsza sytuacja prawna, bowiem w przypadku niezrealizowania zamówienia miałby on możliwość korzystania z bezwzględnej solidarnej odpowiedzialności obu wykonawców (art. 141 Prawa zamówień publicznych).

Wobec powyższego ukształtowanie stosunku konsorcjum jak w przypadku przedmiotowych umów nie naruszało art. 353¹ kc, gdyż ani jego treść ani cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego.

Niezasadny okazał się też zarzut pozwanego, że wierzycielność spółki (...) została zaspokojona przez spółkę (...) (art. 356 § 2 kc). Zgodnie z nim, jeżeli wierzycielność pieniężna jest wymagalna, wierzyciel nie może odmówić przyjęcia świadczenia od osoby trzeciej, chociażby działała bez wiedzy dłużnika. Warunkiem zaistnienia takiej sytuacji jest jednak to, by spełniający świadczenie działał za dłużnika. Regulacja ta nie znajduje zastosowania wówczas, gdy działanie osoby trzeciej nie będzie spełnieniem świadczenia za dłużnika, ale będzie realizacją zobowiązania tego podmiotu wynikającą z umowy zawartej z wierzycielem (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 9 grudnia 2010 r., IV CSK 239/10).

Podnieść należy, iż N. nie jest osobą trzecią w rozumieniu w/w przepisu. Jako członek konsorcjum, które wskutek przeprowadzenia przetargu, zawarło umowę z pozwanym, była współwierzycielem. Ewentualne dokonywanie przez N. wpłat na rzecz A. wynikało z wewnętrznych stosunków łączących członków konsorcjum.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie wyżej powołanych przepisów i postanowień umów orzekł jak w punkcie I wyroku.

Rozstrzygnięcie w kwestii odsetek Sąd oparł o art. 481 § 1 kc, zgodnie z którym, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Wobec powyższego, Sąd zasądził na rzecz powodów odsetki ustawowe od zasądzonej kwoty należności głównej, zgodnie z żądaniem wyrażonym w pozwie. Pozwany nie kwestionował bowiem prawidłowości określenia przez pozwanego terminów płatności należności wynikających z faktur.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc. W niniejszej sprawie Sąd w całości uwzględnił powództwo wytoczone przez powódkę. Dlatego też to pozwany jest tą stroną procesu, która przegrała przedmiotową sprawę, w związku z tym obowiązany jest zwrócić powódce poniesione przez nią koszty procesu. Warunkiem zasądzenia od strony przegrywającej na rzecz przeciwnika kosztów procesu jest zgłoszenie żądania, który w niniejszej sprawie został spełniony, albowiem wniosek taki został zgłoszony w pozwie. W skład kosztów należnych stronie pozwanej wchodzi:

opłata sądowa od pozwu w kwocie 12.990 złotych, wynagrodzenie radcy prawnego w kwocie 7.200 złotych oraz opłata skarbowa od pełnomocnictw w kwotach po 17 złotych. Sąd zasądził na rzecz każdego z powodów połowę kosztów procesu.